

Aseu'r Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg ac Anfantais Economaidd-Gymdeithasol

1) Manylion

1.1 Beth yw enw'r polisi / gwasanaeth dan sylw?

Aseiad Anghenion Poblogaeth Gwynedd 2022-2027

1.2 Beth ydi pwrpas y polisi/gwasanaeth sy'n cael ei greu neu ei newid? Pa newidiadau sy'n cael eu hystyried?

Nod yr Aseiad Anghenion Poblogaeth yw gwella ein dealltwriaeth o anghenion gofal a chefnogaeth poblogaeth Gwynedd ynghyd â sut y gall newid dros y blynyddoedd sydd i ddod, er mwyn ein helpu i ddarparu gwell gwasanaethau gofal cymdeithasol yng Ngwynedd.

1.3 Pwy sy'n gyfrifol am yr aseiad yma?

Aled Davies, Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

1.4 Pryd wnaethoch chi gychwyn yr aseiad? Pa fersiwn yw hwn?

Gorffennaf 2021. Fersiwn lawn cyntaf.

2) Gweithredu

2.1 Pwy yw'r budd-ddeiliaid neu bartneriaid fydd yn rhaid gweithio hefo nhw i wneud yr aseiad yma?

Darparwyr gwasanaeth (yn cynnwys y trydydd sector)
Unigolion sy'n derbyn cefnogaeth / gwasanaeth gan y Cyngor
Gweithwyr proffesiynol gofal cymdeithasol a iechyd
Swyddogion Adfocatiaeth

2.2 Pa gamau ydych chi wedi ei cymryd i ymgysylltu gyda pobl hefo nodweddion gwarchoddedig, ynglŷn â'r iaith Gymraeg neu â chymunedau (un ai oherwydd lleoliad neu oherwydd angen) sy'n byw ag anfantais economaidd-gymdeithasol?

Anfonwyd holiadur at sefydliadau yr ydym yn comisiynu gwasanaethau ganddynt yn gofyn am eu barn ac am unrhyw dystiolaeth a oedd ganddynt megis mesuryddion perfformiad neu adroddiadau ymgynghori.

Cafwyd sgysiau un i un a sgysiau grŵp efo darparwyr a swyddogion proffesiynol gofal cymdeithasol a iechyd.

Cynhaliwyd grwpiau trafod gyda defnyddwyr gwasanaethau. Nid oeddent yn grwpiau penodol i'r nodweddion gwarchoddedig, ond mi oedd ystod o'r grwpiau yn cael eu cynrychioli yn nhermau anabledd, oed, rhyw.

2.3 Beth oedd canlyniad yr ymgysylltu?

Mae'r wybodaeth a gasglwyd yn dilyn yr ymgysylltu yn arwain at gasgliadau / argymhellion ar gyfer pob maes gwaith fel a nodir uchod. Mae pob pennod yn cynnwys gwybodaeth ynghylch 'beth mae pobl yn ei ddweud wrthym' sydd yn nodi canlyniad y gwaith ymgysylltu a ymgymerwyd i lunio'r Asesiad Anghenion.

Gan fod yr Asesiad Anghenion yn ddogfen fyw, rydym yn parhau i gasglu barn pobl Gwynedd wrth weithio ar feysydd penodol yn ogystal e.e. gofal cartref, a phrosiect lletya y gwasanaeth anabledd dysgu.

2.4 Ar sail pa dystiolaeth arall ydych chi'n gweithredu?

Rydym wedi defnyddio'r dystiolaeth a ganfuwyd yn dilyn gwaith ymchwil ar lein, ynghyd â gwaith ymgysylltu efo darparwyr, staff proffesiynol ac unigolion sy'n derbyn gwasanaethau er mwyn llunio'r Asesiad Anghenion. Mae'r prif themâu a amlygwyd yn ystod y gwaith yn cynnwys:

- Mae angen gwella ar y gefnogaeth i ofalwyr di-dâl.
- Mae angen sicrhau gofal cwsmer o safon h.y. cysondeb yn y cyswllt mae unigolion yn ei gael efo'r Cyngor a mudiadau'r trydydd sector.
- Diffyg mewn rhai mathau o leoliadau e.e. lleoliadau sy'n cynnig gofal a chefnogaeth i unigolion efo anghenion cymhleth a dwys.
- Recriwtio staff yn broblem enfawr ar draws y sector gofal. Hyn wedi dal cynlluniau yn ôl, megis agor unedau dementia mewn cartrefi gofal.

- Mae yna amrywiol ffactorau wedi effeithio ar lesiant / iechyd meddwl trigolion. O ganlyniad i'r cynnydd mewn unigolion yn profi anawsterau iechyd meddwl, mae angen buddsoddi mwy mewn gwasanaethau ataliol.

2.5 Oes yna unrhyw fylchau yn y dystiolaeth sydd angen ei gasglu?

Cydnabyddir ein bod wedi bod yn anghyson a heb fod yn ddigon trylwyr o ran ystyried y grwpiau gwarchoddedig. O ganlyniad, nid oes cynrychiolaeth barn gan bob un o'r grwpiau gwarchoddedig.

Ar gyfer y dyfodol felly, fe fyddwn yn ymholi am wybodaeth am grwpiau perthnasol fel ein bod yn eu cynnwys mewn unrhyw waith ymgysylltu, ac fe fyddwn yn cadw cofnod o unrhyw grŵp sy'n dod i'n sylw fel ein bod yn eu cynnwys.

Mae Rhwydwaith Ymgysylltu Rhanbarthol am osod rhaglen a bydd yn sicrhau ei fod yn cynnwys grwpiau gwarchoddedig. Fe fyddwn yn rhan o'r gwaith yma yn y dyfodol.

3) Adnabod yr Effaith

- 3.1 **Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi/gwasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn ei gael ar bobl hefo'r nodweddion hyn? Mae hefyd angen ystyried yr effaith ar anfantais economaidd-gymdeithasol ac ar y Gymraeg.**

Nodweddion	Sut fath o effaith? *	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)	Dim	Anghyflawn.
Anabledd	Positif	Mae'r ymarferiad yn ein galluogi ni fel awdurdod i adnabod bylchau ac anghysondebau yn ein gwasanaethau, ac yn bwysicach fyth adnabod anghenion sydd heb eu diwallu yn hanesyddol. Bydd cynnal yr ymarferiad yn cael effaith positif ar drigolion gydag anabledau oherwydd ei fod yn cynnig platfform i drigolion rannu eu barn am y ddarpariaeth gyfredol, y bylchau a sut gellir eu llenwi. Yn ogystal, bydd y wybodaeth a gesglir fel rhan o'r gwaith yn rhoi mewnwelediad i'r sefyllfa ar lawr gwlad ar draws sawl maes e.e. pobl hŷ n, anabledd dysgu, gofalwyr. Bydd

		hyn yn hysbysu Aelodau Cabinet, Cynghorwyr a Rheolwyr efo'r dystiolaeth a'r wybodaeth gyfredol sydd ei angen fel sail ar gyfer penderfyniadau.
Rhyw	Positif	Mae'r gweithlu sector gofal yn draddodiadol wedi bod yn faes lle mae'r mwyafrif o'r staff yn ferched. Mae mwy o ddynion yn gweithio yn y maes heddiw, ond eto mae bwch yn parhau yn y nifer o ddynion sydd ar gael i ofalu / cefnogi.
Oedran	Positif	Fel nodir uchod, mae cynnal asesiad o anghenion trigolion Gwynedd yn hwyluso'r broses o adnabod bylchau yn ein gwasanaethau a thynnu ein sylw at elfennau y gellir eu gwella. Mae hyn yn debygol o gael effaith positif ar bob un sy'n derbyn gwasanaeth gan yr awdurdod. Bydd yr ymarferiad yn cael effaith positif ar bobl o sawl grŵp oedran. Mae un bennod yn yr asesiad yn canolbwyntio yn benodol ar bobl hŷn. Mae'n ystyried yr heriau sy'n wynebu pobl hŷn yng Ngwynedd, ac yn adrodd ar y themâu a'r prif negeseuon a godwyd yn ystod y broses ymgysylltu. Mae'r gwaith yma yn sicrhau bod dymuniadau'r grŵp penodol yma'n cael eu ystyried fel rhan o unrhyw ddatblygiadau yn y dyfodol. Mae'r bennod ar Anabledd Dysgu hefyd yn canolbwyntio ar y cyfnod trosiannol o drosglwyddo o wasanaethau plant i wasanaethau oedolion, ynghyd a'r cyfnod o heneiddio. Trafodir gofalwyr ifanc yn y bennod ar Ofalwyr a'u anghenion nhw yn eu rôl fel gofalwyr.
Cyfeiriadedd rhywiol	Dim	
Crefydd neu gred (neu ddiffyg cred)	Dim	
Ailbennu rhywedd	Dim	
Beichiogrwydd a mamolaeth	Dim	
Priodas a phartneriaeth sifil	Dim	
Yr iaith Gymraeg	Positif	Mae pob pennod yn yr asesiad yn rhoi ystyriaeth i'r iaith Gymraeg, a'r hyn y gellir ei wneud i alluogi trigolion i

		dderbyn gwybodaeth, cyngor a chymorth yn yr iaith y maent yn dymuno.
Anfantais Economaidd-Gymdeithasol	Positif	Mae pob pennod yn yr asesiad yn rhoi ystyriaeth i anfantais economaidd-gymdeithasol, a'r hyn gellir ei wneud i hyrwyddo tegwch a lleihau risgiau sy'n deillio o anfantais economaidd-gymdeithasol. Bydd ffactorau economaidd-gymdeithasol yn cael eu hystyried yng nghyd-destun pob maes gwaith, felly byddwn yn dogfennu sut mae effaith y ffactorau yma yn amrywio o faes i faes ac o ganlyniad yn cyfrannu at ein dealltwriaeth o'r pwnc.

* I'w ddileu yn ôl yr angen

3.2 Mae'n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n positif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabledd a beichiogrwydd a mamolaeth. Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r ffordd mae unrhyw newid yn effeithio'r dyletswyddau yma.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw'n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Cael gwared â cham-wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Ydi	Sicrhau fod pawb yn cael eu trin yn ôl eu hanghenion oherwydd y nodweddion cydraddoldeb.
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Ydi	Mae'r ymarferiad o gyd-gynhyrchu wedi rhoi cyfle i unigolion sy'n derbyn gwasanaethau allu rhoi eu barn ar y gwasanaethau maent yn ei dderbyn ac o ganlyniad yn cyfrannu at y gwaith o ddatblygu ar gyfer y dyfodol. Mae'r Asesiad Anghenion hefyd yn bwydo mewn i gynlluniau ar gyfer datblygu gwasanaethau gofal cymdeithasol i'r dyfodol sy'n sicrhau cyfleoedd cyfartal i bobl fyw bywydau annibynnol llawn.
Meithrin perthnasau da	Ydi	Mae'r ymarferiad yn enghraifft dda o gyd-gynhyrchu, wrth i amryw o sefydliadau megis y gwasanaeth iechyd a chyrrff trydydd sector gyfrannu at y gwaith. Yn ogystal, mae'r asesiad yn rhoi cyfle i amryw o fudd-ddeiliaid gael y cyfle i leisio'i barn ar faterion sy'n bwysig iddyn nhw. , felly gellir dadlau bod yr asesiad yn meithrin perthnasau da hirdymor rhwng yr awdurdod a rheini sydd wedi cyfrannu.

		Mae'r cyfleoedd i gyfarfod mewn grwpiau drwy wasanaethau'r adran Oedolion, Iechyd a Llesiant hefyd yn gyfle i feithrin perthnasau da drwy ddod a phobl o wahanol grwpiau at ei gilydd e.e. grwpiau cymdeithasu Llwybrau Llesiant, cyfleoedd chwaraeon arbennig rhwng oedolion efo anabledd dysgu ac unigolion efo dementia. Mae cyfleoedd hefyd wedi codi i ddisgyblion ysgol ysgrifennu llythyrau at bobl hŷn.

* I'w ddileu yn ôl yr angen

3.3 Sut mae eich cynnig yn sicrhau eich bod yn gweithio yn unol â gofynion Safonau'r Iaith Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011), i sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac y manteisir ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg (y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau'n ddwyieithog) a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio a dysgu'r iaith yn y gymuned?

Rhoddir y cynnig i unigolion i dderbyn eu gwasanaeth yn iaith eu dewis. Mae'r cyflwyniad i'r asesiad yn trafod ystyriaethau'r iaith Gymraeg – gweler yr Asesiad Anghenion Poblogaeth.

3.4 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer er mwyn cael effaith gadarnhaol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg, ac i leihau neu atal unrhyw effeithiau andwyol y gallai'r polisi/ymarfer ei gael ar yr iaith Gymraeg?

Mae recriwtio staff gofal yn broblem genedlaethol ar hyn o bryd, ac mae gallu recriwtio staff iaith Gymraeg yn broblemus ar hyn o bryd e.e. mewn cartrefi nyrsio. Ond wedi dweud hyn, yn y mwyafrif o achosion mae'r unigolion sydd angen gofal neu gefnogaeth yn ei gael yn iaith eu dewis. Mae yna swyddog yn gweithio i Dim Datblygu'r Gweithlu i geisio recriwtio gweithwyr i'r gwasanaeth darparu, ac mae recriwtio gofalwyr iaith Gymraeg yn rhan o'r gwaith yma.

3.5 Sut mae'r cynnig yn dangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i fynd i'r afael ag anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol? (Sylwch fod hyn yn ymwneud â chau bylchau anghydraddoldeb yn hytrach na gwella canlyniadau i bawb yn unig).

- Mae'r Asesiad Anghenion wedi amlygu bod yna ddiffyg gwasanaethau ar gael mewn rhai mannau gwledig o'r sir ac o ganlyniad mae argymhellion yn yr adroddiad i geisio diwallu'r bylchau yma.
- Mae prosiectau ar waith i wella profiad oedolion efo anabledd dysgu i gael mynediad at waith cyflogedig. Eto, ehangir ar hyn yn yr adroddiad.
- Mae argymhelliad i wella'r gefnogaeth i ofalwyr di-dâl.

- Mae argymhelliad i sicrhau gofal cwsmer o safon.

3.6 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol, yn unol â'r Ddeddf Economaidd-Gymdeithasol?

Bydd effaith anfantais economaidd-gymdeithasol ac anghydraddoldeb yn cael ei asesu ar gyfer y gwahanol grwpiau yn yr Asesiad Anghenion hwn.

4) Dadansoddi'r canlyniadau

4.1 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r uchod? Beth yw'r rheswm am hyn?

Mae'r Asesiad Anghenion am gael effaith bositif drwy:

- Gwell dealltwriaeth o'r angen ar draws y sir i gynnwys y nodweddion gwarchoddedig
- Gellir datblygu gwasanaethau yn seiliedig ar wir angen
- Gan fod yr asesiad yn cynnwys nifer o feysydd gwaith, mae'n haws i bobl efo nodweddion gwarchoddedig i gymryd rhan ac fe allwn ddatblygu ymateb i'r asesiad a all gael buddion ariannol, osgoi dyblygu ayb.

Mae hyn yn cyd-fynd efo gweledigaeth yr adran Oedolion Iechyd a Llesiant sef, sicrhau fod pawb o bob oedran yn derbyn y gefnogaeth y maent ei hangen yn y ffordd fwyaf addas a chyfleus iddyn nhw. Bydd hyn yn cael ei wireddu drwy'r blaenoriaethau canlynol: sicrhau darpariaeth gofal addas a chynaliadwy i'r dyfodol ac ail-ddylunio ein gwasanaethau gofal. Ymhelaethir ar sut y byddwn yn gwireddu'r blaenoriaethau yma yn yr Asesiad Anghenion.

4.2 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r uchod? Beth yw'r rheswm am hyn?

Nac ydi.

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn

√

Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau a'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	
Dim camau pellach ar hyn o bryd, mae'n gynamserol i benderfynu, neu does dim digon o dystiolaeth	

4.4 Os yn parhau hefo'r cynllun, pa gamau fyddwch chi'n cymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Wrth fynd ati i lunio'r asesiad anghenion nesaf, fe fyddwn yn ystyried yn llawnach y nodweddion gwarchoddedig wrth fynd ati i ymgysylltu.

4.5 Os nad ydych yn gweithredu ymhellach i ddileu neu leihau effeithiau negyddol, esboniwch pam yma.

5) Monitro

5.1 Pa gamau fyddwch chi'n gymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Mae'r Asesiad Anghenion Poblogaeth yn adroddiad byw. Fe fyddwn yn monitro, adolygu a diweddarau'r asesiad anghenion poblogaeth yn barhaol yn ystod cyfnod yr adroddiad (2022-2027).